

18. Europe needs better jobs for better-matched skills. – Cedefop survey. (2015). <http://www.cedefop.europa.eu/en/news-andpress/press-and-media/press-releases/europe-needs-better-jobs-bettermatched-skills-cedefop> Accessed 15 Nov 2020
19. Project Management Methodologies. (2015). Project Management Methodologies: Selecting, Implementing, and Supporting Methodologies and Processes for Projects. Information Resources Management Association, IRI, vol. 1-4.
20. Robles, M.M. (2016). Executive Perceptions of the Top 10 Soft Skills Needed in Today's Workplace, Business Communication Quarterly, 75 (4), P. 453–465.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Наталія Зінукова – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології та перекладу Університету імені Альфреда Нобеля.

Наукові інтереси: методика навчання перекладу.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Nataliia Zinukova – Doctor of Science in Pedagogy, Associate Professor, Head of the English Philology and Translation Department at Alfred Nobel University, Dnipro.

Scientific Interests: translators'/interpreters' training methods.

УДК 811.161.2

DOI: 10.36550/2522-4077-2021-1-193-412-418

МІЖМОВНА ОМОНІМІЯ У САМОСТІЙНІЙ ПОШУКОВІЙ РОБОТІ СТУДЕНТА ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЗВО

Наталія НАУМЕНКО (Київ, Україна)

ORCID: 0000-0002-7340-8985

e-mail: lyutik.0101@gmail.com

НАУМЕНКО Наталія. МІЖМОВНА ОМОНІМІЯ У САМОСТІЙНІЙ ПОШУКОВІЙ РОБОТІ СТУДЕНТА ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЗВО. У статті на основі спільних наукових досліджень викладачів та студентів Національного університету харчових технологій (Київ) у галузі лексикології фахового мовлення встановлено специфіку міжмовної омонімії як особливого лінгвістичного масиву, виявлено основні правила користування подібними лексемами у спілкуванні та в перекладі фахових текстів, а також утверджено принципи зіставного вивчення омонімів у різних мовах як чинники розвитку навичок самостійної пошукової діяльності студентів нефілологічного закладу вищої освіти.

Ключові слова: іноземні мови, науковий пошук, студент, міжмовні омоніми, переклад, лексика, граматики.

NAUMENKO Nataliia. INTER-LINGUISTIC HOMONYMY IN THE INDIVIDUAL RESEARCH WORK OF THE STUDENT MAJORING IN TECHNOLOGY. The author of this article based her work on the materials of integrate scientific researches in the field of professional communication lexicology, accomplished by teachers and students of the department of foreign languages for specific purposes at National University of Food Technologies (Kyiv). What was taken into consideration for these studies was the specific terminology of technological, technical, and economical specialties majored at NUFT. Firstly, the inter-linguistic homonymy was affirmed as the lexical massif requiring the special attention in translation of professionally oriented texts (whenever the words from different languages are spelt or pronounced approximately the same way) in order not to allow confusing the homonymic terms and, furthermore, distorting the content of the initial text. Secondly, the main rules of using the indicated words in communication were displayed (for instance, referring to different dictionaries; combining the dubious lexemes in a logically coherent sentence as a didactic method; searching for the meanings of frequently confused words in the context of literary works, mostly poems and song lyrics thanks to their meter and rhyme as the mnemonic factors). Finally, the importance of juxtaposition methods in studying the homonyms in various languages, aimed to help the students of non-philological high schools develop their skills of individual scientific research work, was established, with additional substantiation by the lists of homonyms created by both teachers and students. What is more, such a list can include the examples of inter-linguistic homonyms borrowed from other fields of sciences as well as from various languages, besides English, which would be quite a convincing evidence of the students' versatile experience attained during their studies at NUFT.

Keywords: foreign languages, scientific research, student, inter-linguistic homonymy, translation, lexis, grammar.

Постановка проблеми. Головною особливістю дослідження міжмовної омонімії є те, що кожне зіставлення певної конкретної пари мов з метою виявлення певних спільних чи відмінних рис є унікальним за своєю суттю, оскільки передбачає врахування їхнього щораз нового ступеню спорідненості, типологічних характеристик тощо. Існує багато й інших специфічних для кожної з порівнюваних мов інтра- та екстралінгвістичних чинників, які при взаємодії на міжмовному рівні приводять до щораз інших результатів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дефініціях міжмовних явищ пропонується обов'язкове зазначення конкретних порівнюваних мов. Учені, які досліджували «міжмовні омоніми» (М. Кочерган, Б. Антоненко-Давидович), «часткові інтернаціоналізми» (Фаїна Циткіна), «фальшивих друзів перекладача» (К.Г.М. Готліб, А. Білецький, К. Чуковський, Ю. Ковалів), стверджують, що наявні розбіжності фонетико-графічного та формально-граматичного оформлення паралельних слів у кожній мові є закономірними. У своєму тлумаченні міжмовної омонімії (паронімії) О. Пономарів акцентує: мовці мають приділяти значну увагу не лише самостійним, а й службовим частинам мови, передусім – прийменникам «у» та «в», «з-за», «заради», «через» та іншим (Пономарів, 2001: 108-109).

Ще у 70-х роках XIX ст. П. Грабовський, навіть не вживаючи зазначеного терміна, студіював міжмовні омоніми у російських перекладах поезії Шевченка і на цьому ґрунті робив висновки про художню вартість останніх: *«Д. Білоусов... не розуміючи первотвору або забувши, що українське “подивлюся” та московське “подивлюся” се – не рівнознака... вийшов не переклад, а якась нісенітниця, однаково прикра як для українця, так і для москаля»* (Грабовський, 1954: 85).

Своєю чергою, К. Чуковський у книзі «Високе мистецтво. Принципи художнього перекладу» висловив доречну й нині пропозицію «укладати словники таких мовних примх» – міжмовних омонімів, неправильне вживання яких здатне поставити перекладача у незручне становище, аж до перелицювання «Вавилонської вежі» (Tower of Babel) у вежу імені письменника Ісаака Бабеля (Чуковский, 2008: 125-126). Ця робота ще чекає на своїх виконавців, хоча на деяких Інтернет-сайтах (www.cambridgeenglish.org) таблиці міжмовних омонімів виставлено як навчальний матеріал; та й студентів може зацікавити таке творче завдання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У роботі з міжмовними омонімами варто зважати на явище, яке Фаїна Циткіна визначає як **множинність різних варіантів перекладу слова** (Циткіна, 1988: 49), додамо також – і різних варіантів його семантичної перцепції. Воно важливе у навчанні англійської мови «з нуля», так само як і в роботі з так званими «несправжніми початківцями». Для цієї вікової категорії непоодиноким є вимова нової англійської лексеми як написаної кириличними літерами. Так, слово «sake» (пиріг) початківці іноді прочитують як «саке» (японський алкогольний напій), слово «baby» (немовля) – як «баби» (старі жінки), слово «rot» (горщик) – як «рот», назву марки спортивного одягу Puma – як «Рита», а більш поетичні за світоглядом малюки – як «рима».

Актуальним питання розрізнення міжмовних омонімів лишається у проблемі створення та розвитку **електронних перекладачів**. Нинішній варіант Google-перекладача видається більш довершеним у сенсі роботи з фразеологізмами, зокрема й науковими термінами, а також із власними назвами та іменами, ніж його попередник – «Плай». Цей останній сьогодні перетворився на об'єкт гумористичних оповідей, на вірєць такого пасажу з есе І. Андрусяка «Не для читання»: *«Якось здуру тим «Плаєм» пройшовся – потім довго реготав, бо французя Роже де Костера «переплаїло» на Пику де Багаття»* (Андрусяк, 2009: 126).

Тому на **омонімію та паронімію у комп'ютерному перекладі фахових текстів** слід звертати особливу увагу. Адже у науковій мові наявна велика кількість термінів багатозначних, які внаслідок «плаєвих» інтерпретацій могли набути несподіваних метаморфоз. Із досвіду автора цієї статті: словосполучення *важкі метали, винна кислота, захворювання почек, домашня птица* машина перекладала як *трудные* (правильно *тяжелые*) *металлы, виновная* (винная) *кислота, захворювання бруньок* (*нирок*), *домашня птишка* (*свійська птиця*). Омонімічні конструкції *безалкогольних напоїв* перетворювалися на *безалкогольных напитков* (правильно *напитков*); натхненниця Сергія Єсеніна *Августа*

Міклашевська – на *Серпня* Міклашевська; мени *ніж* тридцять – на *менше ніж* тридцять (менше тридцяти). Був навіть і такий курйоз: *об этом уже в следующей главе – про цього вулжа в наступній голіві* (Ткаченко, 2004: 216). Термін *столовая свекла* текстові редактори попередніх поколінь перекладали англійською мовою як *restaurant beet*, коли «столовая» сприймалося не як прикметник, що безперечно малося на увазі, а як іменник (Науменко, 2010: 28).

Формулювання цілей статті. Мета цієї роботи – на основі аналізу міжмовної омонімії в європейських мовах, насамперед англійській та українській, установити специфіку функціонування цього лексичного масиву в дидактичних матеріалах, пов'язаних із найважливішими аспектами вивчення іноземної мови, та його роль у розвитку пошукової роботи студента у напрямі дослідження етимології слова, зіставлення його значень та знаходження потрібної в певному контексті лексики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Хрестоматійними прикладами міжмовних омонімів для студентів різних спеціальностей Національного університету харчових технологій стали такі: українське *луна* «відгомін, відлуння» – італійське, іспанське або молдавське *luna* «місяць», українське *черствий* «твердий, несвіжий (хліб)» – чеське *cerstvý* «свіжий», українське *магазин* «крамниця» – англійське *magazine* «журнал», українське *академік* «член академії наук» – польське *akademik* «студентський гуртожиток», німецьке *Akademiker* «людина з вищою освітою», українське *артист* «актор, музикант, співак» – французьке *artiste*, англійське *artist* «художник» (Кочерган, 2001: 124; Пономарів, 2001: 201; Чуковский, 2008: 127), що їх вони знаходили як у науковій, так і в художній літературі.

Водночас міжмовні омоніми, що їх традиційно називають «фальшивими друзями перекладача», можуть стати «справжніми», корисними у дидактичному сенсі – адже в українській мові є слова, що збігаються з ключовими для певного граматичного правила англійськими. Зважаючи на настанову О. Пономаріва щодо тонкощів міжмовної омонімії у роботі зі службовими словами, звертаємо увагу передусім на допоміжні лексеми та деякі лінгвістичні терміни англійської мови. Наприклад, нижче наведено пояснення правила утворення вищого ступеня прикметника з застосуванням міжмовних омонімів, їхніх значень і перекладів:

Більша ніж **more**, світліша ніж **less***:
Аналітична форма вищого ступеня

Утворені *афіксальним* способом прикметники (тобто з компонентами *-ant, -ate, -ent, -ous, -ive, -able, -ible, -ful* etc.) вимагають аналітичної форми ступеня. Для збільшення – слово “**more**”. Для зменшення – “**less**”.

1. *Important* – **more** / **less** important;
2. *Accurate* – **more** / **less** accurate;
3. *Intelligent* – **more** / **less** intelligent;
4. *Famous* – **more** / **less** famous;
5. *Sensitive* – **more** / **less** sensitive;
6. *Enjoyable* – **more** / **less** enjoyable;
7. *Legible* – **more** / **less** legible;
8. *Fruitful* – **more** / **less** fruitful.

* Для довідки: *лес* (нім. *Löss*) – гірська порода світло-жовтого кольору.

Додатковим матеріалом для такої роботи може служити звернення до Інтернет-ресурсів, у котрих наведено чимало взірців перекладу фраз із фаховою термінологією. Наприклад, дописувачі блогу LiveJournal оперують лексемами з царини комп'ютерних

технологій, пропонуючи до творчої інтерпретації такий дотепний вислів: *Click here to get more information* – Клацніть тут, щоб отримати **more** інформації (Кормилицын, 2019).

Подібним чином можливо роз'яснити й спосіб утворення аналітичної форми найвищого ступеня, де головним є слово «most». Оскільки золотим правилом англійської мови є вживання у цьому випадку означеного артикля «the», слід навести аналогію між допоміжною лексемою «most» і українським «міст», іншими словами – «наведення мостів» між артиклями та прикметниками початкової форми.

Порівняно нещодавно в українській ужитковій мові закріпилося запозичене слово «презент» – «подарунок». Отже, і ця лексема може стати помічною в поясненні правила утворення та вживання англійських часів групи Present (у даному значенні – теперішні), нюанси якого можна трактувати як ситуації придбання та вручення подарунків:

Оказія перша – повторювана ситуація. My brother **gives** me cross stitch kit for a **present** every birthday.

Оказія друга – відома істина. The **present** brings more pleasure if it is given wholeheartedly.

Оказія третя – планування за розкладом. **Next weekend** we go to the Central Store to buy a **present** for our mommy.

Оказія четверта – умовне речення першого типу. **If you give** her a cross stitch kit for a **present**, she **will** walk on air.

Міжмовні омоніми часто працюють на краще засвоєння правила в сукупності з омонімами власне англійської мови. Для цього доцільно застосувати мнемонічні вірші, подібні до твору К. Сміт: «*If your mom wants a robot / To clean, cook and sew, / She might get a made maid / From a factory, you know*» (Лебединская, 2006: 181) із мовним коментарем: «made maid» – «штучна дівчина», робот-хатня робітниця.

Не можна не зауважити, що модальні дієслова англійської мови практично всі мають свої омонімічні відповідники. У результаті спільних зі студентами НУХТ спостережень виявлено модальні лексеми-омографи: «**can**» – дієслово «могти (бути здатним)» та іменник «бляшанка», «**may**» – дієслово «могти (мати дозвіл)» та іменник «травень» (у цьому разі слово May пишеться з великої літери); **омофони** «**be**» (бути) та «**bee**» (бджола), «**need**» (мати потребу) та «**knead**» (місити тісто), «**would**» (допоміжне у компонуванні конструкцій умовного способу, форм часу Future-in-the-Past тощо) та «**wood**» (ліс, деревина). Це дає підстави сприймати дану категорію дієслів як особливий «тайнопис», розшифрування якого для студентів полягає не лише в засвоєнні правила, а й створенні прикладу речення-моновірша, у котрому вжито обидва омоніми. Наприклад: «It's good to be a bee», «I would go and bring some wood».

Не менш ніж граматику, студіювання міжмовних омонімів допомагає засвоювати англомовну лексику, передусім фахову для різних спеціальностей НУХТ – технологічних, технічних або економічних. Є в англійській мові низка слів, які виступають омонімами водночас у кількох, а іноді й більш ніж десяти мовах. Варто навести результати наукової співтворчості зі студентами нашого університету в цій царині: «май» у російській мові – назва місяця травня, в українській або чеській – синонім слова «зілля» або дієслово «маяти» у формі наказового способу; в італійській – прислівник зі значенням «ніколи»; у китайській мові, згідно з тональним і графічним оформленням, цей склад має багато значень, одне з яких – «купувати»; у деяких тюркських «май» – це відповідник українського «жир». Своєю чергою, слово «жир» у казахській мові означає «пісня», а у французькій – «оберт» (від цього походить лексема «автожир» як літальний апарат – прототип вертольота). В українській мові «тиш-» – лише корінь іменника «тиша» і похідних від нього, а от у німецькій воно означає «стіл», а в узбецькій – «зуб».

Українське «бір» (сосновий ліс) дещо співзвучне з англійським іменником «beeg», німецьким Bier (в обох мовах – «пиво») та турецьким числівником «big» («один»).

Українське «яма» – заглибина у землі, а японське – навпаки: «гора». Українське «плуг» – знаряддя для орання землі, а його англійський омограф «plug» – «штепсельна вилка». Пошук таких слів є своєрідною ланцюговою реакцією, результатом якої є поповнення індивідуального лексикону студента і дедалі більше зацікавлення етимологічними аспектами.

Міжмовна омонімія часто виявляється в зіставленні слів, котрі є запозиченнями з грецької або латини – як для англійської, так і для української мов. Такими є словесні пари: українське *комплексія* «будова тіла, статура» – англійське *complexion* «колір обличчя», українське *геніальний* «винятково талановитий» – англійське *genial* «добрий, веселий», українське *композитор* «автор музики» – англійське *compositor* «складальник у друкарні». «Чому це детектив, побачивши, що у співрозмовника руки забруднені типографською фарбою, розпізнав у ньому композитора?» – дивувався К. Чуковський, читаючи сучасні йому переклади оповідань про Шерлока Холмса (Чуковский, 2008: 126). Однак, беручи до розгляду внутрішню форму кожного окремого слова, зважимося на висновок, що такі збіги не випадкові:

- за кольором обличчя, як і за типом статури, лікарі майже точно визначають стан здоров'я;
- композитор пише музику вручну, а складальник верстає написані ноти для подальшого тиражування;
- винятково талановита людина часто має добру та веселу вдачу.

Крилатим висловом стало запитання професора Анатолія Ткаченка, виголошене під час захисту дипломної магістерської роботи в Інституті філології КНУ імені Тараса Шевченка і передруковане в кількох варіаціях: «Що таке вербалізація – чи не від слова *верба*?» (Ткаченко, 2008: 204). Таке запитання виникло цілком закономірно. Адже у класичній латині *verbum* означало «слово» в однині, а множиною цієї лексеми якраз і було «верба» з наголосом на першому складі. В англійській мові значення слова «*verb*» звузилося до поняття «дієслово», але для українського студента асоціація з плакучим деревом таки лишається міцна.

Майбутні технологи харчових продуктів, у тому числі оздоровчого призначення, оперують у власних наукових дослідженнях поняттям «*дієта*» в значенні «спеціально розроблений харчовий раціон для корегування стану здоров'я», і тому певне збентеження в них викликає поява цього іменника в англомовних працях, які торкаються побіжно або й зовсім не стосуються суто лікувального харчування. Розгадка цього феномена – в етимологічному словнику: англійське «*diet*», яке означає «харчовий раціон» загалом, а не лише лікувальний, є похідним від грецького «*diaita*», котре має ще ширше значення – «спосіб життя» (Большой, 2002: 251). Отже, у тлумаченні усіх зазначених слів отримуємо символічний трикутник: «здоров'я – харчування – спосіб життя».

Висновки та перспективи подальших досліджень. Застосовуючи у поясненні граматичних правил або лексичних нюансів іноземної мови подібний дидактичний засіб, викладач має доцільно висвітлити здобувачам вищої освіти усі його стилістичні тонкощі – побутування у мові повсякденного вжитку, науковій та художній творчості, значення кожного окремого слова та його омонімічного відповідника в рідній мові. До того ж, можна апелювати до досвіду сучасних українських студентів, які вивчали іноземні мови, окрім англійської, бували за кордоном та можуть поділитися власними спостереженнями.

Відтак у нашій «НУХТівській» колекції, разом із вищезгаданими словесними парами, з'явилися й такі: українське *крам* «товар для продажу» – англійське *cram* «зубріння», українське *економія* «заощадження» – англійське *economy* «економіка як галузь суспільного життя». Із інших мов: українське *кантор* (церковний співак) – польське *kantor* (пункт обміну валют), українське *друг* «приятель» – чеське *druh* «гатунок», українське *квітень* – чеське *květen* (травень), українське *коло* (круг) – чеське *kolo* (велосипед), українське *літак* (літальний апарат) – чеське *leták* (рекламна листівка), українське *газувати* (насичувати воду вуглекислотою) – чеське *hazovat* (укидати), українське *собор* «великий храм» – чеське *soubor* «зібрання», англійське *tilt* (навіс) – литовське *tiltas* (міст). Один із студентів-економістів

самостійно дійшов до етимології литовського *gugsijės* («вересень», вимовляється «руксієс»): «руками сіяти».

Таким чином створюється мотивація не лише для запам'ятовування граматичних правил іноземної мови, а й для самостійної пошукової роботи у напрямі лексикології – навіть для студентів нефілологічного профілю, якими є майбутні технологи харчової промисловості. Надалі подібна робота допоможе студентам формувати навички аналізу профільної наукової літератури, уміло послуговуватися метамовою фахових методик, доцільно організовувати та проводити наукові дослідження – і, нарешті, добре засвоїти іноземну мову.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Андрусак І. Дуби і леви: збірка есеїв. Київ: Грані-Т, 2009. – 168 с.
2. Білецький А. О. Про мову і мовознавство: навч. посібник. Київ: АртЕк, 1997. – 223 с.
3. Большой иллюстрированный словарь иностранных слов: 17 000 сл. Москва: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 960 с.
4. Грабовський П. А. Московські переклади творів Шевченкових. *Про літературу*. Київ: ДВХЛ, 1954. – С. 78–93.
5. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2000. – 368 с.
6. Лебединская Б. Я. Английская грамматика в стихах: пособие по английскому языку. Москва: АСТ, 2006. – 20 с.
7. Науменко Н. В., Галузинська Л. І., Колосюк В. О. Ділове спілкування: курс лекцій для студентів спеціальності «Готельно-ресторанна справа». Київ: НУХТ, 2010. – 111 с.
8. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. Київ: Либідь, 2001. – 240 с.
9. Ткаченко А. О. Ой у полі вербалізація, а під нею глобалізація... *Науковий збірник на пошану професора Н.М. Шляхової*. Одеса: Астропринт, 2008. – С. 204–216.
10. Циткина Ф. А. Терминология и перевод (К основам сопоставительного исследования). Львов: Высшая школа, 1988. – 157 с.
11. Чуковский К. И. Высокое искусство. Принципы художественного перевода. Санкт-Петербург: Авалон; Азбука-Классика, 2008. – 448 с.
12. Кормилицын С. В. Голый проводник под вагоном и прочие прелести. URL: <https://serh.livejournal.com/275684.html> (дата звернення 25.10.2020).

REFERENCES

1. Andrusyak, I. (2009). *Duby i levy: zbirka eseyiv* [Oaks and Lions: Collection of Essays]. Kyiv: Grani-T, 168 p.
2. Biletskiy, A. O. (1997). *Pro movu i movoznavstvo: navch. posibnik* [On Language and Linguistics: A Workbook]. Kyiv: ArtEk, 223 p.
3. Bolshoy (2002). *Bolshoy illyustrirovanny slovar inostrannykh slov: 17 000 sl.* [The Great Illustrated Dictionary of Foreign Words: 17,000 entries]. Moscow: ООО «Izdatelstvo AST», 960 s.
4. Grabovskiy, P. A. (1954). *Moskovski pereklady tvoriv Shevchenkovikh // Pro literaturu* [Shevchenko's Works as Translated by Muscovites // On Literature]. Kyiv: DVKhL, pp. 78–93.
5. Kochergan, M. P. (2000). *Vstup do movoznavstva: pidruchnyk* [Introduction to Linguistics: A Workbook]. Kyiv: VTs «Akademiya», 368 p.
6. Lebedinskaya, B. Ya. (2006). *Angliyskaya grammatika v stikhakh: posobie po angliyskomu yazyku* [English Grammar in Verses: A Workbook on English Language]. Moscow: AST, 220 p.
7. Naumenko, N. V., Galuzinska, L. I., Kolosyuk, V. O. (2011). *Dilove spilkuvannya: kurs lektsiy dlya studentiv spetsialnosti «Gotelno-restoranna справа»* [Business Communication: Course of Lectures for the Students Majoring in Hotel and Restaurant Business]. Kyiv: NUKhT, 111 p.
8. Ponomariv, O. D. (2001). *Kultura slova: Movnostylistychni porady*. Kyiv: Lybid, 240 p.
9. Tkachenko A. O. (2008). *Oy u poli verbalizatsiya, a pid neyu globalizatsiya... // Naukoviy zbirnyk na poshanu profesora N.M. Shlyakhovoyi* [Oh, There's a Verbalization in the Field, and a Globalization beneath It... // The Scientific Collection in the Honor of Professor N. Shlyakhova]. Odessa: Astroprynt, pp. 204–216.
10. Tsitkina, F. A. (1988). *Terminologiya i perevod (K osnovam sopostavitelnogo issledovaniya)* [Terminology and Translation: Towards the Basis of Juxtaposition Research]. Lvov: Vysshaya shkola, 157 p.
11. Chukovskiy, K. I. (2008). *Vysokoe iskusstvo. Printsipy khudozhestvennogo perevoda* [The High Art. Principles of Artistic Translations]. Sankt-Peterburg: Avalon; Azbuka-Klassika, 448 s.
12. Kormilitsyn, S. V. (2019). *Golyy provodnik pod vagonom i prochie prelesti* [The Naked Conductor under the Wagon and Some Other Nice Things]. URL: <https://serh.livejournal.com/275684.html> (data zvernennya 25.10.2020).

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Наталія Науменко – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов професійного спрямування Національного університету харчових технологій.

Наукові інтереси: українська та зарубіжна поезія, методика викладання української та іноземної мови, культурологічні аспекти здорового способу життя.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Nataliia Naumenko – Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor of the Department of Foreign Languages for Specific Purposes at National University of Food Technologies (Kyiv, Ukraine)

Scientific Interests: Ukrainian and foreign poetry, methodic aspects of teaching Ukrainian and foreign languages, culturological aspects of healthy lifestyle.

УДК 811.16(072)

DOI: 10.36550/2522-4077-2021-1-193-418-422

ФОРМУВАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ «ВСТУПУ ДО СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ»

Тетяна НЕСТЕРЕНКО (Кропивницький, Україна)

ORCID ID: 0000-0001-8987-4350

e-mail: tetiananesterenko1207@gmail.com

НЕСТЕРЕНКО Тетяна. ФОРМУВАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ «ВСТУПУ ДО СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ». Статтю присвячено визначенню шляхів формування лінгвістичних компетентностей на заняттях зі «Вступу до слов'янської філології». Визначено мету й завдання дисципліни, сформульовано проблемні питання, робота над якими формує компетентності майбутнього вчителя-філолога. Запропоновано структуру та прогнозований результат вивчення курсу – перелік предметних компетентностей. Визначено перспективні завдання курсу: розвивати лінгвістичне мислення студентів, здатність розуміти й ілюструвати дію мовних законів, аналізувати, синтезувати, бачити причинно-наслідкові зв'язки, що існують у мові.

Ключові слова: славістика, дисципліни історико-лінгвістичного циклу; вступ до слов'янської філології, історична граматики, лінгвістичні компетентності.

NESTERENKO Tetiana. FORMING OF LINGUISTIC COMPETENCIES IN THE COURSE OF «INTRODUCTION TO SLAVIC PHILOLOGY». The article deals with the ways of forming of linguistic competencies in the course of «Introduction to Slavic philology». The author formulates the goal of the course: to enhance the special training of future Ukrainian language and literature teachers; prepare them for the linguistic disciplines of historical cycle «Historical grammar» and «History of Ukrainian literary language». Determines the main questions, answers to which promote forming of linguistic competencies, which are important for comprehensive education of a future philologist. What is the origin of Slavs and what territory can be considered their ancestral home? What does Proto-Slavic language represent, when did it exist, did modern Slavic languages retain their most ancient features? When and how did Old Slavic language emerge, what effect did it cause on other Slavic languages and why did it stop its development? Did Slavs have script in pre-Cyrillic age and when and how did Ukrainian script form? What is the relation between two Slavic alphabets – Cyrillic and Glagolitic, and how did Cyrillic script influence the formation of Ukrainian language's graphic system? What traits must be at the basis of modern classification of Slavic languages? The main goals of the course are: to gain knowledge about ancient history of Slavs and Proto-Slavic language, its general laws and partial processes that left a mark in modern Slavic languages, Ukrainian among them; to determine the origin of Slavic script; gain knowledge about the first written literary language of Slavs – Old Slavic; master Cyrillic graphic, learn to read and interpret ancient Slavic texts; gain knowledge about the modern Slavic nations, as well as traits and classification of modern Slavic languages.

The goals of the course determine the structure of its content modules:

Module 1. Slavs in ancient times.

Module 2. Proto-Slavic language.

Module 3. Old Slavic language.

Module 4. Origin of Slavic script. Graphic of the ancient Slavic monuments.

Module 5. Slavic nations and languages.

The course develops the students' linguistic thinking, teaches them to understand and illustrate the use of language laws, analyze, synthesize and see the cause and effect connections that exist in language.

Key words: Slavistics, disciplines of historically-linguistic cycle; introduction to Slavic philology, historical grammar, linguistic competencies.

Постановка проблеми. «Вступ до слов'янської філології» – одна з важливих лінгвістичних дисциплін, яка читається на 1 курсі філологічних факультетів. Курс є